

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Znalecké dokazování ve sporech o náhradu újmy na zdraví a přístup soudů k hodnocení znaleckých posudků

Odpovědnost za újmu na zdraví bývá zpravidla neoddělitelně spjata zejména s posuzováním otázky, zda byl postup poskytovatele zdravotních služeb (lékaře či zdravotnického zařízení) vůči pacientovi v souladu s postupy *lege artis* (na náležité odborné úrovni). Zatímco prokázání existence samotné újmy na zdraví obecně většinou nečiní zásadní obtíže, prokázání dalších nezbytných předpokladů pro dovození odpovědnosti poskytovatele zdravotních služeb za újmu na zdraví pacienta, tj. (i) porušení povinnosti poskytovatele při poskytování služby (postup *non lege artis*) a (ii) příčinné souvislosti mezi tímto porušením a vzniklou újmou, je nezřídka velmi problematické a k jeho posouzení je zapotřebí přizvat znalce z příslušného lékařského oboru.

Ani po zhotovení znaleckého posudku však problémy většinou nekončí, jelikož posudků se v řízení může (a zpravidla se tak děje) setkat více. Přitom nejen k právnickým profesím lze vztáhnout lidovou moudrost „co dva právníci, to tři právní názory“. Stěžejní otázkou pro pacienta, nárokujícího náhradu újmy, i poskytovatele zdravotních služeb, bránícímu se tomuto nároku, ovšem zůstává, jak se s takovými situacemi popasuje soud, který ve sporu rozhoduje. Ve zkratce lze odpovědět, že bohužel ne vždy zcela se ctí (tedy správně).

Není pochyb o tom, že k posouzení otázky stran toho, zda byl postup poskytovatele zdravotních služeb v konkrétním případě *de lege artis*, je nezbytné, aby bylo soudu předloženo (příp. aby si soud sám vyžádal) odborné posouzení znalce v příslušném lékařském oboru, neboť rozhodnutí soudu v tomto případě závisí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí.[1] Znalec však může vždy posuzovat pouze otázky skutkové, jejichž zodpovězení soud potřebuje pro to, aby následně mohl posoudit, zda byla příslušná zdravotní služba poskytnuta *podle pravidel vědy a uznávaných medicínských postupů, při respektování individuality pacienta, s ohledem na konkrétní podmínky a objektivní možnosti*. [2] Bližší vodítko k tomu, co lze považovat za skutkové otázky, kterými by se měl znalec ve svém posudku zabývat, pak dává rozhodovací praxe českých soudů. Ta mezi ně řadí zejména posouzení, zda použitý postup byl odborně medicínsky uznávaný a v souladu s aktuálním stavem vědy (s ohledem na čas, kdy byl výkon prováděn, stejně tak jako na konkrétní podmínky/možnosti v místě provádění výkonu), zda mohl být považován pro konkrétní situaci za dostatečně účinný a nikoliv nebezpečný, zda i správně zvolený postup výkonu nebyl proveden chybně apod. [3] Odborné posouzení rovněž může obsahovat posouzení správnosti určení diagnózy (přičemž chyba v diagnóze ještě sama o sobě nemusí mít charakter jednání *non lege artis*). [4] Konkrétní otázky k posouzení je vždy samozřejmě nezbytné vymezit s ohledem na daný případ.

Co však již znalci nepřísluší, je činění závěru o tom, zda byl v konkrétním případě postup poskytovatele zdravotních služeb *de lege artis*. Lépe řečeno, znalec sice může v závěru svého posudku takové hodnocení uvést, avšak soud jej nesmí bez dalšího přebírat do svého rozhodnutí. Posouzení toho, zda byl postup poskytovatele zdravotních služeb na náležité odborné úrovni, je již totiž otázkou právní, na niž může odpovědět pouze soud na základě provedeného dokazování.[5] V praxi ovšem nezřídka dochází k tomu, že si soud svoji práci zjednoduší tím, že závěr znaleckého posudku o postupu *de lege / non lege artis* převezme. Nesprávnost takového postupu je o to zjevnější v případech, kdy je v řízení předloženo více znaleckých posudků s rozdílnými závěry, přičemž soud své rozhodnutí bez řádného zdůvodnění založí pouze na závěrech jednoho z nich (většinou s prostým poukazem na přesvědčivost tohoto posudku/znalce a nepřesvědčivost ostatních).

Slepé přebírání závěrů znaleckých posudků soudy je přitom nešvarem, kterým netrpí pouze oblast zdravotnického práva, ale soudní praxe obecně. Svědčí o tom zejména dlouhá řada ustálené soudní judikatury Nejvyššího i Ústavního soudu, v níž oba soudy shodně opakují, že závěry znaleckého posudku nemohou obecné soudy bez dalšího přebírat.[6] Jak naznačuje Ústavní soud, takovýto postup soudu může vést až k porušení práva na spravedlivý proces: „*Ponechávat bez povšimnutí věcnou správnost znaleckého posudku a slepě důvěřovat závěrům znalce by znamenalo ve svých důsledcích popřít zásadu volného hodnocení důkazů soudem podle jeho vnitřního přesvědčení, privilegiovat znalecký důkaz a přenášet odpovědnost za skutkovou správnost soudního rozhodování na znalce; takový postup nelze z ústavněprávních hledisek akceptovat.*“[7]

A jak by tedy měl soud při hodnocení znaleckého posudku, jakožto důkazu, postupovat? V souladu s judikaturou je třeba, aby soud posudek hodnotil z pohledu dodržení zadání, náležitého odůvodnění závěrů, podloženosti závěrů posudku obsahem jeho nálezu, zohlednění všech relevantních skutečností znalcem, logiky odůvodnění, věrohodnosti a přesnosti uváděných údajů.[8] Zásadní je potom to, aby byl posudek hodnocen spolu s dalšími důkazními prostředky a s přihlédnutím ke všemu, co vyšlo v průběhu řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci řízení.[9] V případě předložení více znaleckých posudků v rámci jednoho řízení (sporu) se pak jeví jako vhodné, aby se soud nezabýval jen jejich závěrečnými výroky, ale aby se více soustředil na jejich dílčí závěry ohledně jednotlivých skutkových otázek (tedy jak již bylo zmíněno, např. ohledně správnosti diagnózy, správnosti volby postupu pro příslušný výkon a správnosti jeho provedení apod.). Byť se totiž posudky nemusí shodovat v závěrečných výrociích, jejich odpovědi na dílčí otázky mohou při poskládání do vzájemné mozaiky poskytnout soudu poměrně pevné vodítko pro rozhodnutí o právní otázce postupu *de lege/non lege artis*.

Lze tedy shrnout, že znalec by (nejen) ve sporech o náhradu újmy na zdraví způsobené při poskytování zdravotních služeb měl být vnímán spíše jako jakýsi „pomocník“ soudu, který mu pomůže poskládat ucelený obraz o tom, zda lékař při poskytování zdravotní služby postupoval s náležitou odbornou úrovní (a tedy zda případně odpovídá za vzniklou újmu na zdraví pacienta). Naopak zcela určitě nelze znalci přisuzovat roli „arbitra“, jehož závěr soud pouze převezme a založí na něm své rozhodnutí. Takovéto přenášení odpovědnosti za skutkovou správnost soudního rozhodování na znalce by roli soudu redukovalo na pouhého „administrátora“ soudního řízení, což v demokratickém právním státě nelze akceptovat.

Mgr. Jakub Nedoma

[Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář](#)

Florentinum
Na Florenci 15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 225 385 333

Fax: +420 225 385 444

e-mail: wl@weinholdlegal.com

[1] § 127 odst. 1 o. s. ř.

[2] § 4 odst. 5 zákona č. [372/2011](#) Sb., o zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů.

[3] Srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 8 Tdo 1421/2008, sp. zn. 6 Tdo 353/2012, sp. zn. 25 Cdo 878/2014.

[4] Srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 7 Tdo 219/2005.

[5] Srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 878/2014.

[6] Srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. Cdon 24/94, sp. zn. 25 Cdo 4223/2009, 30 Cdo 3061/2012 či rozhodnutí Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 299/06 či sp. zn. III ÚS 2914/11.

[7] Rozhodnutí Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 299/06.

[8] Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 2939/2013, sp. zn. 22 Cdo 1810/2009, sp. zn. 25 Cdo 583/2001, sp. zn. 26 Cdo 3928/2013, sp. zn. 30 Cdo 3450/2007, sp. zn. 29 Cdo 2214/2010, nález Ústavního sp. zn. III. ÚS 299/06.

[9] Srov. např. rozhodnutí Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 2914/11.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)

- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)